

شکار مشتریان ساده لوح در فروشگاه‌های مجازی

زن جوان از شدت ناراحتی، رنگ به رخ ندارد و دستانش می‌لرزد. انگار هنوز خواب می‌بیند و باوریش نمی‌شود به این راحتی کلاه گشادی به سرش رفته باشد. دنبال گوش شنوایی می‌گردد تا برایش حرف بزند و آرامش کند. مینا، قربانی صفحه اینستاگرامی شده است که قرار بود لباس درخواستی او را برایش ارسال کند، اما آنچه نصیبش شد، بی‌احترامی و مشتی فحش و ناسزا و مسدود کردن او توسط فروشنده کلاهبردار بود.

لیلا حسین زاده

تپش

دوستان مینا سعی می‌کنند او را آرام کنند تا بگوید چه اتفاقی برایش افتاده است. زن جوان نفسی چاق می‌کند و با همان اضطرابی که دارد، می‌گوید: «در یکی از صفحات، لباس بچه می‌فروختند و پس از پسندیدن لباس، پول به حساب صاحب صفحه واریز کردم و به او گفتم شوهرم شب به خانه برمی‌گردد و پس از دیدن لباس‌ها، باز هم سفارش به او خواهم داد. زن فروشنده هم که کلمه عزیزم و جانم از دهانش نمی‌افتاد، خیلی استقبال کرد و قرار شد شب به او خبر بدهم. شب دوباره از صاحب همان صفحه اینستاگرامی، قیمت دو عینک آفتابی را پرسیدم که با بی‌حوصلگی گفت من حوصله چک و چانه زدن ندارم، ۵۲ تومان است. اگر خریداری، پول واریز کن. نیستی، وقتم را نگیر بقیه منتظرم هستند. پشیمان شدم و از او خواستم تا لباس چهارخانه‌ای که انتخاب کرده بودم را برابم بفرستند. گفت فروشی نیست و رنگ دیگری انتخاب کن. هرچقدر گفتم همان لباس را می‌خواهم، زیر بار نرفت و گفت اگر يك کلمه دیگر حرف بزنی، بدچور حالت را می‌گیرم. گفتم پولم را پس بده، حرام خور نباش. قبول نکرد و گفت یا رنگ دیگری از لباس را انتخاب کن یا قید پولت را بزنی. چیزی نمانده بود سگته کنم. شوهرم که کنارم بود و حال و روزم را می‌دید، گفت فدای سرت از پولت بگذر. بعد هم فروشنده از همه جا مسدود کرد تا دیگر به او دسترسی نداشته باشم. امیدوارم خدا جوابش را بدهد.»

مریم هم که یکی دیگر از زخم‌خوردگان کلاهبرداران

اینستاگرامی است، می‌گوید: «یکی از صفحات حامی حیوانات مدعی بود در ازای واریز هزینه پیک، پرنده رایگان برای من ارسال می‌کند. يك پرنده انتخاب و ۶۰ هزار تومان برایش واریز کردم، اما پرنده را برابم نفرستاد. هر چقدر به او پیام دادم، جوابم را نداد و بعد هم مسدودم کرد. خدا را خوش نمی‌آید با این زحمت پول در بیاوریم که آخرش این بی‌خبر از خداها این‌طور سرکپسه‌مان کنند.»

نازنین هم لباس سفارش داد و لباس هم برایش ارسال شد، اما پرا از ایراد بود. او وقتی به زن فروشنده اینستاگرامی اعتراض کرد که لباس ارسالی مشکل دارد، این جواب را شنید: «همینه که هست. لباس دیگری نداریم. هر جا که می‌روم، نام صفحه‌اش را می‌نویسم تا دیگران فریبش را نخورند.»

آدرینا، دختر جوان دیگری است که تصمیم گرفت از یکی از فروشندگان صفحات اینستاگرامی، صفحه پر دنبال‌کننده‌ای خریداری کند. او می‌گوید: «۴۰۰ هزار تومان بابت خرید صفحه به حسابش واریز و فیش را برایش ارسال کردم. بعد از آن گفتم صفحه را بده. خندید و گفت نمی‌دهم. برو هر جایی که دوست داری شکایت کن. بعد از تحقیق متوجه شدم شماره حسابی که به من داده است، متعلق به خودش نیست و مربوط به يك سایت شرط‌بندی است و از آن طریق پول مرا برداشت کرده است. این جز ردگم کنی و پولشویی معنی دیگری می‌دهد؟»

اول کالا بعد پول

متأسفانه به علت نبود نظارت کافی، آمار کلاهبرداری در فضای مجازی بالاست، زیرا کسب و کارهای اینترنتی در

آرش حقیقت‌فرد

جرم‌شناس و حقوق‌دان

کشور ما زیر نظر قواعد صنفی نیست، در حالی‌که کسب و کارهای غیراینترنتی، تحت نظارت صنوف است و يك نظارت درونی روی فعالیت‌شان وجود دارد.

به دلیل نبود همین نظارت، فروشندگان مجازی به راحتی مرتکب جرم می‌شوند و پس از کلاهبرداری، دست مشتری در اغلب اوقات خالی می‌ماند. این در حالی است که در برخی کشورها، فروشندگان اینترنتی، وثیقه‌هایی در اختیار صنف خود قرار می‌دهند تا اگر فروشنده از دسترس مشتری خارج شد، صنف مزبور با استفاده از وسایلی که در اختیار دارد، خسارت خریدار را جبران کند.

البته آیین‌نامه‌ای در مورد ساماندهی کسب و کارهای اینترنتی وجود دارد، ولی خیلی ناقص است و عملاً اجرا نشده و ضمانت اجرایی هم ندارد؛ به همین دلیل، عملاً نمی‌توان از ابزارهای مسدودسازی استفاده کرد و مانع از فعالیت آنان شد.

بحث دیگر در مورد کسب و کارهای اینترنتی، مالیات آنهاست؛ یعنی به جز مشتری‌های این افراد، نظام بودجه‌ای و عمومی کشور نیز از ساماندهی نشدن آنها متضرر می‌شود.

به همین علت، اینها باید تحت يك نظام صنفی مشخص فعالیت کنند که در این صورت بهتر می‌توان به تخلفات آنان رسیدگی کرد و در عین حال تخلفات‌شان نیز کمتر می‌شود و سعی می‌کنند رضایت مشتری خود را به دست آورند.

توصیه‌مان به افرادی که قصد خرید اینترنتی از فروشندگان صفحات اینستاگرامی یا تلگرامی دارند، این است که با توجه به شناخت قبلی و مجوزهای لازم، اقدام به خرید کنید. پیش از خرید کالا، ابتدا کالا را بازبینی کنید و همیشه نسبت به فروشنده‌هایی که ابتدا پول کالا را دریافت می‌کنند، بدبین باشید.

در دنیا روال این‌طور است که مردم ابتدا کالا را بازبینی کرده و پس از تایید سلامت، نرخ آن را پرداخت می‌کنند؛ ضمن این‌که برندهای بزرگ فروش اینترنتی تأثیر بسزایی در جلب اعتماد مردم دارند. اگر مردم به شرکت‌ها و فروشنده‌های بدون مجوز اقبالی نشان ندهند، شرکت‌های علاقه‌مند به ورود به این عرصه، ترغیب می‌شوند تا با دریافت مجوزهای لازم، فعالیت کنند که در این صورت خریداران نیز متضرر نمی‌شوند.

پلیس فتا، مرجع شکایت از کلاهبرداران اینترنتی

با توجه به افزایش کلاهبرداری‌های مالی در فضای مجازی، شهروندان در پرداخت‌های اینترنتی خود نهایت دقت را داشته باشند و برای کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه می‌توانند به سایت پلیس فتا مراجعه کنند.

پلیس فتا نیز طبق قانون، پرونده تشکیل می‌دهد تا حقوق شهروندان تضییع نشود. هنگام خرید از فضای مجازی به راحتی اعتماد نکرده و پول واریز نکنید. برای خرید اینترنتی سراغ سایت‌هایی بروید که دارای مجوز باشد.

سرهنگ محسن محمودی، رئیس پلیس فتای استان آذربایجان شرقی گفت: اگر در فضای مجازی مورد کلاهبرداری یا هرگونه جرم دیگری واقع شدید، به دادسرای ویژه جرایم سایبری مراجعه و طرح شکایت کنید.